

— Ἄν ἀπολέσω τὸ ἓν, θὰ ἔχω πάλιν ἓν, καὶ ἂν ἀπολέσω τὰ δύο, δὲν θὰ ἔχω οὐδέν. Ὡστε πρέπει νὰ ἀπολέσω καὶ τὰ δύο ἀντίτυπα, ὅπερ δύσκολον, διὰ νὰ μείνω χωρὶς ἐλληνικὴν γραμματικὴν. Ἐκαταλάβετε τώρα;

— Ἐκατάλαβα... καὶ βλέπω ὅτι ἔχετε πολὺ δίκαιον.

Ὅταν κατήλθον τὴν ἑσπέραν ἵνα κατακλιθῶ εἶδον τὸν Γερμανὸν μου μεταφέροντα τὸν σάκκον του καὶ τὰς λοιπὰς ἀποσκευὰς του εἰς ἕτερον θαλαμίσκον. Τὸν ἠρώτησα διατί ἀλλάσσει κλίνην.

— Ὡ! διότι τὸ δωμάτιον τὸ ὅποιον εἶχα δὲν εἶνε πλέον μεσημβρινόν, καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ κοιμηθῶ εἰς δωμάτιον μὴ μεσημβρινόν.

* *

Ἡ στενὴ καὶ τοξοειδὴς πόλις τῆς Ζακύνθου ἀπὸ τοῦ λιμένος ὁμοιάζει λευκὸν περιλαίμιον...

Ἐνῶ παρετήρουν ἀπὸ τῆς πύργης τοῦ ἀτμοπλοίου τὰ ὑψηλὰ κωδωνοστάσια, τὰς μεγάλας οἰκίας καὶ τὴν λιθόστρωτον Στράτα μαρίνα, ἤκουσα ὀπισθὲν μου τὸν Γερμανὸν μολογοῦντα:

— Πτώσεως δοτικῆς, κλίσεως τῆς τρίτης, γένους ἀρσενικοῦ· ἀφεις, ἀφέντος, ἀφέντι. Αἱ! ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὴν σημασίαν αὐτῆς τῆς δοτικῆς, τὴν ὅποιαν μοὶ λέγουσιν ὄλοι οἱ λεμβούχοι.

Ἐνόησα περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ γελῶν ἐπὶ τῇ τεχνολογικῇ ἀπορίᾳ τοῦ ξένου, ἐξήγησα πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν εἶνε δοτικὴ ἀλλὰ κλητικὴ σημαίνουσα τὸν κύριον ἢ Ζακυνθινὴ λέξις: Ἀφέντη!

Ἀνασύρας δ' ἐκεῖνος μικρὸν σημειωματάριον ἀπὸ τοῦ θυλακίου ἀνέγραψε τὴν παρατήρησίν μου.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὸν ἠρώτησα ἂν ἤθελε νὰ ἐξέλθωμεν ὁμοῦ εἰς Ζάκυνθον, ὅπου ἠδυνάμεθα νὰ διαμείνωμεν ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Ἀπεδέξατο δὲ εὐχαρίστως καὶ δι' ἐνθουσιωδῶν ἐπιφωνημάτων τὴν πρότασιν.

Δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι περιήλθον ὅλην σχεδὸν τὴν πόλιν μετὰ τοῦ συντρόφου μου Γερμανοῦ.

Πανταχοῦ εὐθυμία, ζωὴ, κίνησις. Αἱ χρωματισταὶ ὄψεις τῶν οἰκιῶν φαίνονται ἀποπνεύουσαι ἀνέκφραστον τινα χαρὰν καὶ θυμηδίαν, ἐνῶ ἐπὶ τῶν πλείστων παραθύρων αὐτῶν διακρίνει τὸ βλέμμα τοῦ διαβάτου χαρίεντα συμπλέγματα γαστρῶν καὶ νεανίδων, ἐν οἷς συμμίγνυνται μετὰ θαυμασίας ἀρμονίας πλεξίδες κασταναὶ καὶ φύλλα πράσινα, καὶ καυτίζονται, χεῖλη καὶ παρειαὶ μετὰ γραρυφῶν καὶ ῥόδων.

Ἐπάρχουσιν ὅμως καὶ παράθυρα ἐν οἷς με-

τρῶν τις πλειότερας κόρας ἢ γάστρας, ἥμιστα μακαρίζει τὸν κηπουρὸν πατέρα.

Τί δὲ νὰ εἶπῃ τις περὶ τῶν ἐξοχῶν τῆς Ζακύνθου; Δὲν ἔχουσι μόνον πλουσίαν βλάστησιν, ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνικὴν τὴν μορφήν. Οἱ κήποι δὲν περιφράττονται διὰ τῶν χονδροειδῶν ἐκεῖνων ἐκ χώματος τοιχωμάτων τῶν διὰ θύμου ἐστεμμένων, ἀτινα βλέπομεν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἀλλὰ κάλαμοι πρὸς ἀλλήλους δεδεμένοι ἀποτελοῦσι κομψοὺς κιγκλιδωτοὺς φράκτας. Οἱ ἀγροτικοὶ οἰκίσκοι δὲν εἶνε ἀχρωμάτιστοι, ταπεινοὶ ὡς σταῦλοι καὶ δυσειδεῖς ὡς ἀχυρῶνες, ἀλλὰ χαριέσταται οἰκοδομαὶ ἐν τῷ μέσῳ τεχνικώτατα διηρημένων καὶ φιλοπόνως καλλιεργούμενων κήπων, ὧν πολλοὶ ἔχουσιν ἔτι, ἀπίστευτον ἀληθῶς, ἐκ λευκοῦ γλυπτοῦ μαρμάρου πεποιημένας τὰς πρὸς τὴν ὁδὸν θύρας.

Ὁ ὀδοιπὸρος ὁ διερχόμενος διὰ τῆς ὥραιας νήσου τοῦ Ἰονίου, ἥτις τῷ ἀποστέλλει ὡς εὐώδεις χαιρετισμοὺς καὶ μέχρι τῆς θαλάσσης ἔτι τὰ μουγαρίκια καὶ τὰ τζαντζαμίρια τῆς, φεύγων ἀποκομίζει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀνάμνησιν τῆς Ζακύνθου τρυφερὰν, περιπαθῆ, γλυκυτάτην ὡς τὰ ἄσματὰ τῶν ποιητῶν τῆς, τὰ ἄνθη τῶν κήπων τῆς καὶ τὰ βλέμματα τῶν γυναικῶν τῆς!

* *

Ὁ ἀπὸ Ζακύνθου μέχρι Μεσολογγίου πλοῦς εἶνε μονότονος· ἐπὶ ὥρας δὲν βλέπω ἄλλ' ἢ θάλασσαν καὶ βουνὰ— τὰ βουνὰ τῆς Ρούμελης. Καὶ τέλος ἐκεῖ εἰς βάθος λιμνοθαλάσσης ἐπιπλέοντα, μόλις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων διακρίνω τοὺς οἴκους τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἀνυπομονῶν παρασκευάζομαι πρὸς νέαν καὶ ὀριστικὴν ἀποβίβασιν ἐν τῇ ξηρᾷ μετὰ πενθήμερον ταξειδίον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Ἐφημερικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

Συνίσις καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 577.

B'.

Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐκ τοῦ Λυκείου, τῷ 1827, ὁ Γλαδστων ἐδιδάχθη ἐπὶ διετίαν ὑπὸ ἰδίου διδασκάλου, τοῦ διδάκτορος Τοῦρνερ, βραδύτερον ἐπισκόπου Καλκούτσας. Ὁ ἀναγνώστης δὲν ἐλησμόνησε βεβαίως ὅτι ὁ τοσάκις ὑπουργεῦσας τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἀγγλίας δὲν ἔμαθε τὰ μαθηματικὰ ἐν ἔτον. Διὰ τοῦ διδασκτορος Τοῦρνερ ἀνεπλήρως πάσας αὐτοῦ τὰς ἐλλείψεις καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξωνίας ἄριστα κατηρτισμένος, διότι εἶχεν ἐκμάθει τὴν ἀλγεβραν, τὰς κωνικάς

τομας, τὸν διαφορικὸν καὶ ὀλοκληρωτικὸν ὑπολογισμὸν, τὴν στατικὴν καὶ τὰς τρεῖς πρώτας τομας τοῦ Νεύτωνος. Ἐλάχιστοι νέοι, ἔχοντες ὡς οὗτος κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα, καὶ ἰσχυρὸν πάθος πρὸς τὸ γράφειν καὶ ἀγορεύειν, θὰ ἐπεδίδοντο εἰς τόσον ζηρὰς σπουδᾶς, πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς συμπληρώσεως τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν.

*
*

Μετὰ τοῦ Γλάδστονος ἀφικομένου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξωνίας συναφίκετο καὶ ἡ φήμη περὶ τῆς ἐξόχου αὐτοῦ ἀξίας, πάντες δὲ οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ ἀπὸ καινοῦ ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πάντων ὡς νεανίας εὐρὺ ἔχων μέλλον. Ἦκ τῆς διευθύνσεως τοῦ «Eton-Miscellany» εἶχε δεῖξει ἤδη οἶαν δύναμιν ἐκέκτητο πρὸς συγκέντρωσιν περὶ ἑαυτὸν τῶν ἀξίαν ἔχόντων νέων καὶ συγγράτῃσιν αὐτῶν ὑπὸ τὸ γόητρόν του. Ἐν Christ-Churts, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀρχηγὸς ὀμίλου οὕτινος αἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι παρηκολουθοῦντο μετ' ἐνδιαφέροντος ὑφ' ὄλων τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ γονιμότης ὡς πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ ἡ ἐμμονὴ αὐτοῦ εἰς τὸ πείθειν καὶ περὶ πραγμάτων ἀναξίων ἐτι συζητήσεως ἐξηλέγχθησαν ἀμέσως ὡς τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Τὸ πάθος τοῦτο τοῦ συλλογισμοῦ εἶχεν ἀντλήσει ἄλλως τε ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρός του. Ὁ κ. Τζὼν Γλάδστον ἤθελε τὰ τέκνα αὐτοῦ νὰ ἐξασκήσωσι τὴν κρίσιν αὐτῶν διὰ τῆς λογικῆς ἀποδείξεως τῶν γνωμῶν αὐτῶν, ὅσον ἀσήμαντοι καὶ ἂν ἦσαν· συμφοιτητῆς δὲ τις τοῦ Γλάδστονος, διελθὼν τὰς διακοπὰς τοῦ 1829 ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ μέλλοντος πρωθυπουργοῦ ἀφηγεῖται ἀστείοντάς λεπτομερείας περὶ τῶν ἐξεων τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ἐν ἣ τὰ παιδιά συνεζήτουν μετὰ τῶν γονέων αὐτῶν περὶ παντοίων πραγμάτων. Οὕτω συνεζήτουν ἂν ἡ πείρα τοῦ γεύματος ἔπρεπε νὰ ὀπτηθῆ ἢ νὰ βρασθῆ, ἂν παράθυρόν τι ἔπρεπε νὰ κλεισθῆ ἢ ν' ἀνοιγῆ, ἂν ἐμελλε νὰ εἶνε αἰθρία ἢ νὰ βρέξῃ τὴν ἐπαύριον. Ἡ συζήτησις περὶ πάντων τούτων ἐγίνετο μετὰ φαιδρότητας, ἀλλ' ἦτο περιεργαστάτη εἰς πάντα ξένον, ἔνεκα τῆς μερίμνης ἣν κατέβαλεν ἕκαστος οὐδὲν νὰ ἐκστομίσῃ ἀπερισκέπτως καὶ ἂν ἐτι περὶ προγνώσεως τῆς βροχῆς προέκειτο. Ἡμέραν τινὰ ὁ Θωμᾶς Γλάδστον ἐπλήξε διὰ χειρομάκτρον σφῆκᾶ τινὰ ὑπὲρ τὴν τράπεζαν περιπταμένην, ὁ δὲ πατήρ του ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ θανατώσῃ τὸ έντομον. Τὸ πρᾶγμα συνεζητήθη μεθ' ὅσης σοβαρότητος θὰ συνεζητεῖτο ἡ εἰς θάνατον καταδίκη ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Ὅτε τέλος ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ πάντων ὅτι ἡ σφῆξ ἦτο ἀξία θανάτου ὡς ὑπεισδύσασα εἰς τὸ ἐστιατό-

ριον καὶ ἀπειλοῦσα νὰ νύξῃ τοὺς δαιτυμόνας, τὸ έντομον εἶχεν ἐκφυγεῖ ἐκ τοῦ χειρομάκτρον καὶ ἵπτατο ἐν τῷ δωματίῳ περιβομβοῦν, ὡς εἰ ἐμυκτῆριζε τοὺς συζητητάς.

Ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει ὁ Γλάδστον καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαρία συνεζήτουν περὶ τῆς θέσεως εἰς ἣν ἐμελλε ν' ἀναρτηθῆ εἰκὼν τις. Γέρων θεράπων Σκῶτος, ἐλθὼν μετὰ κλίμακος ἀνέμενον ἐν ὑπομονῇ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως. Τῆς δεσποινίδος Μαρίας μὴ θελησάσης νὰ ὑπαχωρήσῃ, ὁ Οὐίλιαμ ἐσίγησεν εὐγενῶς, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ πεισθῆ. Ὁ θεράπων ἐκήρησε τότε τὴν εἰκὼνα εἰς τὸ ὑπὸ τῆς νεανίδος ὑποδειχθὲν μέρος, ἀλλὰ μετὰ τοῦτο ἐνέπηξεν ἤλον καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ τοίχῳ. Ἐρωτηθεὶς διατί ἔπραττεν οὕτω, «διὰ νὰ κρεμάσω τὴν εἰκὼνα ὅταν θὰ πάτε μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Κυρίου Οὐίλιαμ», εἶπεν εἰς τὴν νεαρὰν αὐτοῦ κυρίαν.

Πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ οἰκογένεια ἐν γένει συνετάσσετο τῇ γνώμῃ τοῦ Οὐίλιαμ, διότι οὗτος ἐκέκτητο θαυμασίως τὴν τέχνην τοῦ μάχεσθαι διὰ τοῦ λόγου, καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐν καιρῷ εὐθέτω ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν ὀμιλοῦντα διὰ τοιούτων παρεκλεύσεων : «Ἀκούσατε ! Ἀκούσατε ! Πολὺ καλὰ, πολὺ ὠραία, Οὐίλιαμ !»

Ὁ κ. Τζὼν Γλάδστον συνίστη προπέτι εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ νὰ ἐκτελῶσιν ἄχρι τέλους ὅ,τι ἤρχισαν ὅσον ἀσήμαντον καὶ ἂν ἦτο τὸ πρᾶγμα. Ἡ ἐπιμονὴ μεθ' ἧς ὁ Οὐίλιαμ Γλάδστον προσηλώθη εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἐγένετο σωστικωτάτη αὐτῷ ἠθικῆ πειθαρχία, ἀλλ' οὐδὲν ἦπτον καθίστατο συχνάκις ὀχληρὰ τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ. Ὁ μνησθεὶς ἤδη συμφοιτητῆς τοῦ Γλάδστονος ἀφηγεῖται καὶ τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον, συμβῶν κατὰ τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ φίλου του : «Εἰς Φάσα διεσκεδαζόμεν τοξεύοντες, τὰ δὲ μὴ ἐπιτυχᾶνοντα τοῦ σκοποῦ βέλη ἐπιπτον ἐντὸς πυκνοῦ χόρτου, ὅπου ἐξηφανίζοντο. Οἱ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν ἤθελον νὰ συλλέξωμεν, πρὸς στιγμήν, μόνον τὰ εὐκόλως εὐρισκόμενα· ἀλλ' ὁ Οὐίλιαμ δὲν ἐνόει οὕτω τὸ πρᾶγμα. Ἐπέμενε νὰ συλλέξωμεν πάντα τὰ βέλη πρὶν ἀρχίσωμεν ἐκ νέου τὸ τοξέυμα, ἐφ' ᾧ μᾶς ἠνάγκασε νὰ ἐρευνήσωμεν ἐν τῷ χόρτῳ ἕως οὐ ἐπληρώσαμεν αὐτὴς πάσας τὰς φαρέτρας. Ἡμέραν τινὰ τοσοῦταν ἐδαπανήσαμεν χρόνον εἰς ἀνεύρεσιν βέλους τινὸς — τοῦ μόνου ἐλλείποντος — ὥστε τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης ἠναγκάσθημεν νὰ καταπαύσωμεν τὴν ἔρευναν. Τὴν πρωΐαν τῆς επαύριον, ἐν ᾧ ἐνεδουόμην, εἶδον ἀπὸ τοῦ παραθύρου μου τὸν Οὐίλιαμ διατρέχοντα τὸν ἀγρὸν, ὅπου εἶχομεν τοξεύσει, καὶ ἐρευνῶντα διὰ ῥάβδου τὸν χόρτον. Τέλος, μετὰ δύο ὥρας, καθ'

ἦν ἀκριβῶς στιγμὴν ὁ κώδων ἠγγελλε τὸ πρόγευμα, ἐπανῆλθεν ἐν θριαμβῶ κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ τὸ πολυτίμον ἔγχος. Εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι ἀπώλεσε πολὺν καιρὸν. «Πιθανόν, μοι ἀπήντησεν. Ἦμην βέβαιος ὅτι θὰ εὕρισκα τὸ βέλος ἂν μετεχειριζόμενη μίαν μέθοδον· ἀλλὰ ἦτο ἡ μακροτέρα καὶ ἠθέλησα κατ' ἀρχὰς νὰ δοκιμάσω ἄλλας· ὅταν ἐπὶ τέλους μετεχειρίσθην τὴν καλὴν ἐπέτυχα.»

— Πολὺ καλὰ ἔκαμες, Οὐίλιαμ! εἶπεν ὁ πατὴρ ἐπιδοκιμάζων ἀείποτε τὴν μετὰ λογικῆς ἐνέργειαν τοῦ υἱοῦ του.

Τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ ἐν Ὁξωνίᾳ. Ὁ Γλάδστων ἀπῆρχετο εἰς περίπατον, ἐν ᾧ εἶχεν ἀπόφασιν νὰ διανύσῃ 4 μιλίων δρόμον, γινομένων 8 μετὰ τῆς ἐπανόδου. Καὶ ὄμβρος ἂν ἐξερρήγνυτο ῥαγδαίωτος — τοῦθ' ὅπερ, ἐν παρόδῳ, οὐδαμῶς ἦτο εὐάρεστον, ἀπηγορευμένου ὄντος τότε τοῖς φοιτηταῖς νὰ φέρωσιν ἀλεξιβρόχια — οὐδέποτε ἐπέστρεφεν ἂν μὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν δεικνύοντα τὸ τέταρτον μίλιον στύλον.

*
*

Ἡ ἐπιμονὴ αὕτη ἐφαρμοζομένη ἐπὶ σπουδαϊοτέρων ἀντικειμένων προσωνμεῖται *καρτερία*, καὶ αὕτη ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετὰς τοῦ Γλάδστωνος συνεκράτησεν ἀείποτε τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ εἰς ὑποταγὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον μεγάλην πρὸς αὐτόν. Ἐκεῖνοι, οὓς δὲν κατῴρθου νὰ πείσῃ ὑπεχώρουν ὅπως ἀποφύγωσι τὰς φιλονεικίας. Ἄλλως τε ἡ ἐρριζωμένη ἐν αὐτῷ πεποίθησις ὅτι ἦτο πάντοτε ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἐξησφάλιζεν αὐτῷ μεγάλην ὑπεροχὴν ἐπὶ νέων μὴ ἐμβαθυνόντων οὐδὲως εἰς τὰς γνώμας αὐτῶν καὶ ἀπροπαρασκευάστων εἰς τὸ νὰ ὑπερασπίσωσιν αὐτὰς κατὰ σφοδρῶτάων ἐπιθέσεων. «Ὁ Γλάδστων φαίνεται σκεπτόμενος ἀντὶ ὄλων ἡμῶν, ἔλεγεν ὁ Φρειδερίκος Ρόγκερς· τὸ μόνον προκύπτειν ἐκ τούτου δυσάρεστον εἶνε ὅτι ὁσάκις ἀναφυῇ ἐν αὐτῷ νέα τις ἰδέα, θέλει καὶ οἱ ἄλλοι νὰ ἴδωσι πάσας τὰς καλλονὰς αὐτῆς, τόσον καλῶς, ὅσον καὶ αὐτὸς οὗτος ἀφ' οὗ ἐμελέτησεν αὐτάς». Μετὰ πολὺν χρόνον, γινομένου τοῦ Γλάδστωνος πρωθυπουργοῦ, ἄλλος τις τῶν συμμαθητῶν του ἔλεγεν: «Ἀνάγκη νὰ γινώσκῃ τις κατὰ βάθος τὸν Γλάδστωνα ὅπως κατανοήσῃ οἷαν σημασίαν ἔχει δι' αὐτὸν ἡ ἐγκατάλειψις ἐνός μόνου ἀρθρου νομοσχεδίου τινός, ὅπερ ἔχει παρασκευάσει. Θεωρεῖ τὸ πᾶν διακινδυνεύον. Δὲν παραδέχεται ἡ μισείας ἀληθείας, ὡς οὐδ' ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ κατὰ τὸ ἦμισυ μόνον καλοῦ. Καταθλίβει δ' αὐτὸν οὐχὶ ὅτι ἠττήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ πείσῃ τοὺς κατὰ ἄσπλημα φίλους αὐτοῦ καὶ ἀφιεμένους νὰ ἐδηγῶνται ὑπ' αὐτοῦ». Ἄλλ' ἐτέρωθεν πα-

ρεδέχετο προθύμως πᾶν ἀναμφισβήτητον ἐπιχειρήμα ὅπουθεν καὶ ἂν προήρχετο. Ὁ διδάκτωρ Οὐόρτσουορθ, βραδύτερον ἐπίσκοπος τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἰδιαιτέρος προγυμναστῆς αὐτοῦ γενόμενος κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτήσεώς του, ἐδικαίωσεν αὐτὸν πληρέστατα ὡς πρὸς τοῦτο. «Ἐπελαμβάνετο ἀπριξ, λέγει, ὡς πλαιστής τῆς Κορνουάλης, πάσης θεωρίας ἀντικειμένης εἰς τὸν τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι αὐτοῦ· ἀλλ' ἂν ὑπέκυπτε, δὲν ἐδυσφόρει νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἠττάν του· ἡ ἀξία αὐτοῦ ἦτο ὅτι ὑπετάσσετο ὁλοσχερῶς καὶ προθύμως εἰς πᾶν ἐπιχειρήμα ὑποτάξαν τὸ λογικὸν αὐτοῦ».

*
*

Πρὸ πενήτηντα ἐτῶν σφοδρόταται συνήπτοντο συζητήσεις ἐν Ὁξωνίᾳ περὶ πολιτικῆς καὶ θρησκείας. Συνήπτοντο δὲ αὗται ἐν τῷ πολιτικῷ συλλόγῳ ἡ «Ἐνωσις», τὰ μέγιστα κινῶσαι τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φοιτητῶν.

Ὁ Γλάδστων ἐξελέγη μέλος τῆς «Ἐνώσεως» τὸ δεύτερον ἔτος τῆς φοιτήσεως αὐτοῦ, διότι οἱ νεήλυδες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἦσαν ἐκλεξιμοί· ἀπήγγειλε δὲ τὸν πρῶτον αὐτοῦ λόγον τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1830. Οὐχ ἦττον παρέστη ὡς δόκιμος, εἰς τὴν κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1829 γενομένην συζήτησιν περὶ τοῦ ἂν ὁ Σχέλλεϋ ἦτο ἀνώτερος τοῦ Βύρωνος. Πρεσβεία ἐστάλη ὑπὸ τῆς «Ἐνώσεως» τοῦ Κάμβριτζ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ πρώτου τῶν δύο τούτων ποιητῶν. Ὁ Ἑρρίκος Manning, ὁ μέλλων καρδιναλίος, ἠγόρευσεν ὑπὲρ τοῦ Βύρωνος, εἰπὼν ὅτι ἂν ὁ Σχέλλεϋ ἦτο ἀνώτερος τοῦ Βύρωνος ἔπρεπεν ἐν γένει ν' ἀναγινώσκηται περισσώτερον αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ δὲν συνέβαινε.

Ἐν τούτοις ἡ «Ἐνωσις» τῆς Ὁξωνίας ὅπως φανῆ ἀβρόφρων πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτῆς τοῦ Κάμβριτζ υἰοθέτησε τὴν πρότασιν αὐτῶν διὰ μεγάλης πλειονοψηφίας. Ἡ συμπάθεια ἦν ἐνέπνευεν ὁ χαρακτῆρ καὶ αἱ δυστυχίαι τοῦ Σχέλλεϋ ἐβάρυναν πολὺ εἰς τὴν αὐτόχρημα ἀδικον ἐκείνην ἀπόφασιν. Αἰτία τῆς τοιαύτης ψηφοφορίας ἦτο προσέτι ἡ ὑπερβολικὴ καὶ νοσώδης ἐπίδρασις τοῦ βυρωνισμοῦ ἐπὶ φοιτητῶν τινῶν τῆς Ὁξωνίας. Οἱ θαυμασταὶ τῶν ὠρχῶν ἴων καὶ τῶν χλωρωτικῶν γυναικῶν ὡς πρότυπον αὐτῶν εἶχον ἀπὸ τοῦ 1820 μέχρι τοῦ 1830, νεανίαν μέγα φοροῦντα καταπίπτον περιλαίμιον, βυθίζοντα τὰ βλέμματά του εἰς τὸ κενόν, καλλιεργοῦντα τὴν βήχα τοῦ φθισικοῦ καὶ ἐπαγγελλόμενον τὴν ἀπογοήτευσιν ἀπὸ πάντων τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου. Ἡ μυώδης σχολὴ ἀπεστρέφετο τὸν νεανία τοῦτον, μισητὸν ὄντα ἅμα καὶ τοῖς φιλοσοφικοῖς ἀναμορφωταῖς. Δὲν ἦτο καιρὸς νὰ προσποιῶνται οἱ νέοι τὸν ἀπογοητευμένον, ὅποτε

τοσαῦτα φλογερὰ ζητήματα ὑπεξέκαιον τὸ δημοσίον ἐνδιαφέρον δεόμενα τοῦ ζήλου παντός ἀτόμου.

* *

Πάντες οἱ ἀκούσαντες τοὺς πρώτους λόγους τοῦ Γλάδστωνος ἔταξαν αὐτὸν παραχρῆμα εἰς ἕξοχον θέσιν. Προελογίζετο διὰ γοργοῦ τοῦ λόγου καλπασμοῦ καὶ τὴν πορείαν ἐκείνην εἰρήρει ἄχρι τέλους ἀνατρέπων τὰς ἀντιρρήσεις δεξιῶς, οὐδέποτε θορυβοῦμενος, ἀπαντῶν εἰς τοὺς διακόπτοντας, ὅσον ἀσήμαντοι καὶ ἂν ἦσαν. Ὁ Γλάδστων διετήρησεν ἐν τῇ φωνῇ τόνον τινὰ προσιδιάζοντα εἰς τοὺς ἐκ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀγγλίας, ὅστις ἐνέχει τι τὸ τραχὺ ἐν τῇ συνδιαλέξει, ἀλλ' ἐξ ἀποστάσεως παρέχει εἰς τὴν προφορὰν μελωδίαν τινά. Παρέβαλον τινὲς τὴν φωνὴν αὐτοῦ πρὸς ἐκκλησιαστικὸν κύμβαλον, οὐχὶ εὐχον ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀλλ' ἀντηχοῦν θαυμασιῶς διὰ τοῦ διαστήματος.

* *

Ὁ Γλάδστων ἐξελέγη γραμματεὺς τῆς «Ενώσεως» τῷ 1830 καὶ πρόεδρος τῷ 1831. Μικρὸν μετὰ ταῦτα προσέβαλε τὸ νομοσχέδιον τῆς Μεταρρυθμίσεως καὶ ἠγόρευσε μετὰ τηλικαύτης δυνάμεως, μετὰ τηλικαύτης ὑπερβριθούσης πεποιθήσεως, ὥστε ὁ λόρδος Λίγκολν, παράφορος ἐξ ἐνθουσιασμοῦ, ἔγραψεν εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, «ὅτι ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν τῷ Ἰσραήλ». Ὁ διδάκτωρ Κάρολος Οὐόρδσοουρθ λέγει, ὅτι ὁ λόγος οὗτος ἦτο ὁ κάλλιστος πάντων τῶν ἀπαγγελθέντων τότε καὶ ἐν τῇ Βουλῇ τῶν λόρδων, ἐν ἧ αἰ συζητήσεις περὶ τοῦ θέματος τούτου διήρκεσαν πέντε ἡμέρας καὶ ἐν τῇ τῶν Κοινοτήτων, ἐν ἧ ὑπερέβησαν καὶ ταύτας. Ἐνεκα τοῦ περιωνύμου τούτου λόγου ὁ Γλάδστων προσεκλήθη νὰ διέλθῃ τὰς διακοπὰς ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ Κλουμβερ, τὸ δὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν, ὅτι μετὰ τρία ἔτη τὸ Newark, ὅπερ ἦτο χωρίον ὑπαγόμενον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δουκὸς τοῦ Νιουκάστελ λόρδου Λίγκολν, ἐξέλεγεξεν αὐτὸν ὡς ἀντιπρόσωπόν του.

* *

Ὁ Γλάδστων καίτοι αὐστηρὸς καὶ ἐγκρατέστατος τὴν διαίταν ἠγάπα τὴν φαιδρὰν συναστροφὴν καὶ ἠρέσκετο τὰ μέγιστα εἰς τὰς ἐντίμους διασκεδάσεις κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξωνίας φοιτήσεώς του ὁ πατήρ αὐτοῦ τῷ παρεῖχεν ἰκανὴν χρημάτων ποσότητα διὰ τὰς προχείρους αὐτοῦ δαπάνας, ὁ δὲ Γλάδστων ἐχορήγει εἰς τοὺς συμφοιτητὰς αὐτοῦ γεύματα καὶ ἐσπερίδας πρὸς οἰνοποσίαν, ἐν αἷς δὲν ἔπινον σχεδὸν διόλου καὶ μεθ' ἃς ὁ Γλάδστων εἶχεν ἰκανῶς ἐλευθέραν τὴν κεφαλὴν ὅπως ἐργάζεται βωμαλέως ἐπὶ ὥρας τινάς. Λέγομεν βωμαλέως, διότι ὁ Γλάδστων δὲν συν-

εἴθιζε νὰ διασκεδάζῃ μετὰ τῶν βιβλίων του. Ἐπελαμβάνετο τοῦ ἔργου του καὶ μόνον μετὰ τὸ πέρασ του ἀπέλειπεν αὐτὸ, καίτοι κανὼν αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἕκτοτε νὰ μὴ συντέμνῃ τὰς ἑπτὰ τοῦ ὕπνου του ὥρας. Οἱ καταστρέφοντες τὴν ὑγίειαν αὐτῶν δι' ὑπερβολικῆς ἐργασίας διέρχονται τὴν νύκτα ἔχοντες φάρμακα ἐπὶ τῆς τραπέζης των καὶ διάβροχα πανία περὶ τὴν κεφαλὴν των. Ὁ Γλάδστων εἰργάζετο κανονικῶς, οὐδέποτε δὲ τὸ ὄνομά του ἐσημειώθη ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀσθενῶν τοῦ Πανεπιστημίου, οὐδ' ἔμεινέ ποτε κληνῆρης ὅπως ἐπανορθώθη νύκτα ἀγρυπνίας.

* *

Δὲν ἐφοῖτα μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὴν πρώην λειτουργίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα παρημελοῦντο ἐν Ὁξωνίᾳ πλεῖον ἢ σήμερον, ἡμέραν δὲ τινὰ ὁ Γλάδστων ὡς μὴ παραστάς ἐν πολλαῖς λειτουργίαις κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἐπόπτου τοῦ Πανεπιστημίου νὰ γράψῃ ἑκατὸν γραμμὰς. Ὁ ἐπόπτης δὲν θὰ ἐπέβαλλε πάντως τὴν τιμωρίαν ταύτην τῷ Γλάδστωνι ἂν εἴξευρεν ὅτι οὗτος ἔμελλε νὰ ὑποστῇ αὐτὴν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ αὐστηρότητι. Ἦτο συνήθεια παραδεδεγμένη τότε ν' ἀγοράζωνται αἱ γραμμαὶ παρὰ τοῦ ἐπιστάτου ἀντὶ ἡμισείας κορώνας αἱ ἑκατὸν, ἐξ οὗ συνεπήγετο ὅτι ὁ πλημμελήσας πράγματι κατεδικάζεται εἰς πρόστιμον 2 σελινίων καὶ 6 πεννῶν. Αἱ γραμμαὶ ἐν γένει ἐγράφοντο ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, οἷτινες—αἰσχρὸν εἰπεῖν—ἐτέλουν τὸ ἔργον ἀντὶ ἐνὸς σελινίου, ἐξασφαλιζόντες οὕτω εἰς τὸν ἐπιστάτην κέρδος 150 τοῖς 100. Ὁ ἐπιστάτης τοῦ Γλάδστωνος, γνοὺς τὸ ἀτύχημά του, παρουσίασεν εἰς αὐτὸν ἔτοιμον καθ' ὅλα τὴν ἔγγραφον του ποιῆν ὡς δικαιοματικῶς ἐξ αὐτοῦ ἀπορροεύσης τῆς προμηθείας αὐτῆς, μεγίστη δ' ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του ὅτε ὁ φοιτητὴς ἀπήντησεν εἰς αὐτόν: «Θὰ τὰς γράψω μόνος μου τὰς ἑκατὸν γραμμὰς», καὶ τὰς ἔγραψε πράγματι διὰ τῆς ὠραιότερας αὐτοῦ γραφῆς.

* *

Τῷ 1831 ὑπέστη ὁ Γλάδστων τὰς διδακτορικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις. Ἡ δοκιμασία αὕτη ἐμπνέει ἀληθῆ πανικὸν τοῖς φοιτηταῖς, διότι τὸ στάδιον αὐτῶν ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ἐν ταῖς ἐξετάσεσι ταύταις. Ὁ Γλάδστων ἐπέτυχεν ὑπερεξακοντίσας καὶ αὐτὰς τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ τὰς προσδοκίας. Ἐν τῷ αὐτῷ τῶν ἐξετάσεων τμήματι ἔτυχε διπλοῦ «ἐξόχως ἀριστα», ἐν τε ταῖς κλασικαῖς δηλαδὴ σπουδαῖς καὶ ἐν ταῖς θετικαῖς ἐπιστήμαις.

Ὅτι ὁ θρίαμβος οὗν ἤρατο ὁ Γλάδστων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας. Ὁ κόσμος ἀνῆκει εἰς

τούς διαπρέποντας ἐπὶ εὐσταθείᾳ θελήσεως καὶ φιλοπονίᾳ. Τὸ στάδιον τοῦ Γλάδστωνος εἶνε ἀξιοσημείωτον, καθόσον οὗτος ἐπραγματώσων ἐν αὐτῷ τὰς φιλοδοξοτάτας τῶν ὀνειροπολήσεών του, δικαιώσας ἅμα τὰς ἐνθουσιωδεστάτας τῶν φίλων αὐτοῦ προρρήσεις. Ἐν Ὁξωνίᾳ, ὅπως καὶ ἐν Ἔτον, οἱ ἐταστικῶς παρακολουθοῦντες τὴν προοδευτικὴν αὐτοῦ πορείαν ἐπεβεβαίουν ὅτι πάντως θὰ ἐπετύγχανε καὶ ὄντως ἐπέτυχε θαυμασίως. Προσθετέον ὅτι πανταχοῦ ὅθεν διήλθε ἀνεξιτήλως ἐνεχαράχθη ἡ ἀνάμνησις τοῦ ζωοποιοῦ αὐτοῦ παραδείγματος. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο πλεῖον αὐτοῦ ὁ **tenax propositi** τοῦ λατίνου ποιητοῦ· οὐδεὶς ποικιλώτερον διετράνωσεν ὅτι τὸ ποθούμενον δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς καρτερίας.

A. K.

ΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΟΙ ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ

Ὁ γερμανὸς Κόττας (Heinrich Cotta), ὁ ἰδρυτῆς τῆς ἐν Tharandt τῆς Σαξωνίας περιωνόμου δασολογικῆς Ἀκαδημείας καὶ μέγας διδάσκαλος τῆς δασολογίας, ὁ καὶ σακαπανεὺς τῆς ἐπιστήμης τῶν δασῶν ἀποκληθεὶς, εἶπεν : « Ἄν οἱ ἄνθρωποι ἐγκαταλίπωσι τὴν γενέτειραν καὶ μετὰ τινὰς αἰῶνας ἐπανακάμψωσιν οἴκαδε, θὰ εὐρῶσι τὰς ἐστίας αὐτῶν κεκαλυμμένας ὑπὸ δασῶν ». Οἱ λόγοι οὗτοι, ὄντες ἐπιτυχεστάτη ἔκφρασις διορατικοῦ φυσιοδίφου, οὐδὲν ἕτερον μαρτυροῦσιν ἢ τὸ διηνεκὲς τῆς δημιουργικῆς τῆς φύσεως δυνάμεως, καθ' ἣς ὁμως κακῆ μοῖρα ἀεννάως ἀντιτάσσεται ὁ καταστρεπτικὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐγωϊσμός. Ἡ μελέτη τῆς πορείας, ἣν ἡ φύσις ἐν τῷ δημιουργικῷ αὐτῆς ἔργῳ ἀκολουθεῖ, κινεῖ μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ ὄντως ἀπείρως ἐκπλήττει ἡ μελέτη τῶν ὑπερφυσικῶν μέσων, δι' ὧν ἡ φύσις ἐπιδιώκει τὴν ἀναδάσωσιν τῆς γῆνιου ἐπιφανείας, μὴδὲ τῶν γυμνῶν βράχων ἐξαιρουμένων. Μολονότι διὰ μόνου τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τῆς ἀτμοσφαιρας δύναται, ὅταν συνυπάρχη πισότης τις ὑγρασίας καὶ ἡ ἀπαιτουμένη θερμοκρασία, νὰ ἐπέλθῃ ἡ τελεία σάθρωσις τῶν πετρωμάτων, οὐχ ἦττον ὁ σχηματισμὸς γεωργικοῦ ἐδάφους μόνον τῆ συνεπιδράσει τοῦ φυτικοῦ βασιλείου κατορθοῦται· διότι αἱ διὰ τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν φυτῶν καὶ τοῦ ἐδάφους προκαλούμεναι φυσικαὶ καὶ χημικαὶ ἐνέργειαι ἐπιταχύνουσι λίαν τῆς σάθρωσεως τὸ ἔργον, τὰ δὲ φυτὰ οὐ μόνον τὴν πρὸς τὴν σάθρωσιν ταύτην ἀναγκαιοῦσαν ὑγρασίαν καὶ θερμότητα παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κεκλιμένων ἐδαφῶν μόνον ταῦτα καθιστῶσι δυνατὸν τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν διατήρησιν στρώματός τινος ἐπιπολαίου χρησιμοποίησίμου γῆς. Ὁ λευκὸς καὶ στυλπνὸς βράχος, ὅστις τούτου ἕνεκα ὀλίγον μόνον θερμαίνε-

ται καὶ ἐλαχίστας ῥωγμὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του φέρει, δὲν βραδύνει νὰ καλυφθῆ ὑπὸ μικροσκοπικῶν τινῶν λειχίνων, δι' ὧν ἡ ἐπιφάνειά του καθισταμένη ἀμαυροτέρα καὶ τραχυτέρα θερμαίνεται εὐκολώτερον· διὰ δὲ τῆς ὑγροσκοπικότητος τῶν λειχίνων τούτων διατηρεῖται σχεδὸν πάντοτε ὑγρὸς, καὶ διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν ἀποθνησκόντων φυτικῶν μερῶν ὑφίσταται πραγματικὴν σάθωσιν, καὶ τοιαύτην ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐπὶ τοῦ διερωγότος καὶ εὐθύπτου καταστάτος βράχου ἐμφανίζονται τὰ ἀπαιτητικώτερα βρύα, τοῦτοις ἔπονται ἕτερα φυτὰ, χόρτα καὶ θάμνοι, μέχρις οὐ ἐπὶ τέλους τὸ ἔδαφος προπαρασκευασθῆ οὕτως ὥστε νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ βλάστησις τῶν δένδρων, τῶν ἀκαμάτων τούτων σακαпанεῶν τῆς γεωργίας, δι' ὧν τὸ ἔδαφος προπαρασκευάζεται καταλλήλως πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φύσις παράγει καὶ σπείρει τὰ σπέρματα μετὰ δαψιλείας ἐκτάκτου, χρηγοῦσα αὐτοῖς καὶ ποικιλώτατα ὄργανα διασποράς, οἷον μεμβρανῶδη πτερυγία, ἀκάνθας, ἀγκύλας κ.τ.ξ., δι' ὧν τὰ σπέρματα μεταφέρονται πανταχοῦ, ὅπου αἱ τοπικαὶ καὶ κλιματικαὶ περιστάσεις ἐπιτρέπουσι τὴν βλάστησιν των, ἄνευ κωλυμάτων, καὶ λαμβάνουσιν οὕτω τὰ φυτὰ τὴν μεγίστην δυνατὴν ἐπέκτασιν εἰς πάντας τοὺς σταθμούς, ἐν οἷς αἱ συνθήκαι τῆς βλαστῆσεως καὶ τῆς ζωῆς συνυπάρχουσιν. Ἐτι δὲ ἡ φύσις δὲν ὑπολογίζει ἔτη, ὡς πράττει ὁ βραχυβίος καὶ εἰς βραχυχρόνια ἀποτελέσματα περιορισμένος ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅ,τι δὲν κατορθοῖ ἐντὸς μιᾶς δεκαετίας, τὸ συμπληροῖ ἐντὸς πέντε ἢ δέκα δεκαετιῶν. Καὶ ὄντως ἡ ἐποχὴ τῆς ὀριμότητος τῶν σπερμάτων καὶ τὸ σύνολον τῶν ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων τῶν συντελούντων εἰς τὴν βλάστησιν κατὰ τὴν ἀνέλιξιν μακρῶν χρονικῶν διαστημάτων ποικίλλουσι τόσον, ὥστε πάντοτε σχεδὸν παρουσιάζονται εὐνοϊκαὶ περιστάσεις διὰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ φυτόν.

Ὅπως ὁ ἀναγνώστης σχηματίσῃ μικρὰν τινα ἰδέαν τῆς δαψιλείας ἐν τῇ παραγωγῇ τῶν σπερμάτων, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ μικρὸς κῶνος τῆς κλήθρας (σκλήθρο) ἐμπεριέχει περὶ τὰ ἑκατὸν τοῦλάχιστον ἀνεπτυγμένα σπέρματα· δηλαδὴ ἐν δένδρῳ κλήθρας δύναται νὰ παράξῃ κατὰ μέσον ὅρον περὶ τὸ ἐν ἑκατομμύριον σπέρματα, ὧν, εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις, οὐδὲ κἂν ἐν βλαστάνει. Μετὰ τῆς αὐτῆς δαψιλείας ὀριμαζοῦσι καὶ διασπείρουσι τὰ οἰκεία σπέρματα τὰ πλείστα τῶν δένδρων καὶ θάμνων.

Τὸ βεῦμα τοῦ ἀνέμου, ἀναλόγως τῆς ἐντάσεώς του, συμπαρασύρει τὰ ὀριμαζόμενα σπέρματα τῆς πεύκης, τῆς πετελέας καὶ τῶν λοιπῶν δένδρων καὶ μεταφέρει αὐτὰ εἰς μεμακρυσμένας ἀποστάσεις· ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται ἡ